

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és esütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivántó példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek és pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések; erdélyi követválasztások; halálozások; a Tiszaszabályozás ügyében Lám Jakabtól; erdélyi szász ügyek; Pest és Abauj megyék közgyűlései; igazolás; erdélyi ügyek; budapesti napló.)

Amerika. (Az egyesült státusok kormányának békeajánlata a mexicóiakhoz.)

Portugália. (A spanyol hadsereg visszavonul a portugál határokról.)

Anglia. (Hardinge lord és az indiai főhelytartóság; a Britannia elménczkedése az angol beavatkozási politika felett.)

Franciaország. (A követeknél vita a mandat imperativ felett; algiri levél Abdelkaderrel; elegy.)

Dánia. (Népgyűlés Kielben; a koronaházassági viszonya.)

Elegyhírek.

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ócsa's ap. kir. Főlsége, Svagell Frigyes varasdmegyei első alispánt a királyi elsőbíróvá váltótörvény-szék elnökévé kinevezni legkégy. méltóztatott.

Vassili Miklós újvidéki polgár engedelmet nyert a görög király főlségétől neki megküldött érdemjel elfogadására's viselhetesére.

Anngu magy. kir. udv. Kamara a karlini megüült harminczadi tisztségre Mednyánszky Sándor neudorfi utlevélvizsgálat alkalmazta.

Erdélyi országgyűlési követek lettek Felsőfejmegyéből: Id. gr. Bthlen Gábor és Horváth János; Dobokamegyéből: Lészai Lőrincz főbíró és Rác István; Hunyadmegyéből: Szabó József és Jordán Domokos; Szászsebeszékéből: Meister Sámuel kir. bíró és Hirsch Mihály tanácsos; Medgyesszékéből: Biedersfeld Frigyes tanácsos és Hammer József aljegyző; Szászvárosszékéből: Molnár Károly és Wolf Sámuel ügyvéd; Szamosújvársz kir. városból: Novák Márton főbíró, és Jakab Adeodát főjegyző; Erzsébetvárosból: Karácsonyi János tanácsos, és Csiki István aljegyző.

A Tiszaszabályozás ügyében

Olvastam Szatmár Sámuel urnak a Tiszaszabályozásról hirlapokban folyó évi július 28. és 30kán kelt nézetét, mellyekkel az általam egy két kis röpiratomban közöltt gyanúsítani i-parkodik. Megvallom, hogy feltett szándékom vala ezen cikkre mísem felelni, részint azért, mivel nehéz hivatalom mellett alig vagyok képes időt nyerni, részint pedig azért, mivel egész lemondással a tudós és szakértő közönségre kívántam bízni, melly összehasonlítottan soraimat Szatmár uréval igazi's képtelen, jó és rossz véleményü állítása között igazságos ítéletet hozand. Mint-hogy azonban csekély röpiratim nem kerülhetek annyi kézbe, mint a hirlapok's miután meglehet, hogy ezen tudományos kérdés iránt is az előítéletek erős befolyást gyakorolhatnak, nehogy hallgatásom által Szatmár ur állításit a haza kárára helyeselni láttassam, egyszersmind több oldalról felszólíthatva eltökéltem magamat színtez uton, mint becsületes emberhez illő, nyíltan következő sorokban felelni.

Ugyanis először azt mondja Szatmár ur, hogy „divide et vincas“ elven alapul készített tervem's nincs tekintettel a hajózásra. Ezek alaptalan állítások, mindkét röpiratom nevezetesen a magyarnak 14. 15. 24. 49. 57. 58. 59. 60. 61. és 62dik §szai tökéletesen megczáfolják azokat. Nem kevesebb mint 35 év, mióta tudományomat gyakorlani kezdém, a vizek szabályozásánál ellensége vagyok a divide et vincas elvnek, 32 éves hivataloskodásom's minden ember, ki engem e' részben ismér, bebizonnyítandja ezt, ellenkezőt senki a világban. — Vannak azonban esetek's kivételek, hogy a vizek felosztását a legjobb vízműértő is szükségesnek találhatja. Ne fekdünek csak p. o. Rákos mezeje Pest körül olly magasan, hiszem, nem kétkednének Budapest védelmére a rendkívüli Duna viznek részét arra levinni, vagy pedig Rakamaznál nem lesz e' szükség a tiszai vizeknek még egy ágat nyitni? Ugy hiszem a Tisza vize ideiglenes felosztását is helyesnek találandja az igazi szakértő.

En az egész Tiszát Szamossal együtt Ér völgyén kívánom leereszteni. A nagyobb Tiszának felét és a kis Tiszát egészen, valamint az egész kis Szamost leginkább csak hajózás és talpszállítás tekintetéből meg akarom hagyni

* Ezen felelet köv. levél mellett küldetett be: T. szerkesztő ur! Miután Tiszaszabályozásról írt szerény röpiratim némelly oldalról elég szakértetlenül megtámadattak, erősen felhíva érzem magamat névszerint Szatmár Sámuel urnak hirlapok utján megjelent értekezésére jelen kis cikkben felelni. Bátorokodom azért t. szerkesztő urat alázatosan megkérni, miszerint ezen soraimat a hon közjára tekintetéből becses lapjaiba felvenni szíveskedjék. Ungvárt aug. 30kán 1846. alázatos szolgálja Lám Jakab mérnök.

mostani medrekben, részszert igaz azért is, hogy valamint a Tisza Veréczétől Csapig, úgy a Szamos Szatmártól V. Naményig lassan annyira beiszapolódnak, hogy utóljára csak épen mint hajózó csatornák, de mint olyanok örökre maradjanak fen. Mert ugy hiszem, meg is vagyok arról győződve, hogy valamint a Tisza Veréczétől Csapig, úgy a Szamos is Szatmártól Naményig nem folyhatnak örökké mostani idomtalan's természet-elleni medrekben. Jó egy idő, hol Magyarország őket ezen folyásban nem tarthatja meg többé. — Vagy nem tanácsos e' országunk vizei rendezésénél a' jövődőt is venni tekintetbe? — Egészen más volna, ha p. o. a' középszolnoki's kraszna-balparti hegyek folyvást húzódnának egész Csapig's Záhonig minden félbenszakadás nélkül, akkor igenis le kellene mondani minden könnyebben segítő reményről's küzködni az ottani vizek folyásával örökké, habár hollandi módon's költségen is; de hála istennek! a' természet nem gördített előnkbe olly akadályt. — En tökéletes bátorságba akarom helyezni a' sószállítást's hajózást, mi teljességgel nem legnagyobb, hanem csak közép nagyságu vizek által eszközölhető. — A' legkivánatosabb hajózó vizalkalommal soha ezentul egy csep vizel sem lesz kevesebb a' Tisza medrében mint jelenleg. Sok milliónyi kárt szenvedett már a' kir. kincstár sószállításoknál e' miatt, hogy lehetetlen volt eddig kikerülni a' nagy vizeket. — Szigettől Mármarosban, hol a' közönséges legnagyobb Tisza 60 ezer köblábnyi vizet emészt, a' sószállak soha többel mint körülbelül 15.000 köblábnyi vízzel szoktak indulni, mégis míg Tisza-Ujlakra érkeznek, már is az árvizek áthágnak a' partokon, magokkal szakítván a' tutajokat is, mint legközelebb mult évben Veréczén alul történt, hol több szál hanyatott ki a' partra egy ponton, s a' k. kincstár 1900 mázsa sóértékben lón megkárosítva. — Lehetetlen, hogy a' Szatmár ur által pártolt terv szerint örökösök ne lennének a' part- vagy töltés-kiszakadási veszélyek, következőleg a' sószállítási károsodások is. — Teljességgel csak a' fölölleges vizek czéllirányos természetű leeresztésével érhetni el a' hajózásra nézve tökéletes bátorságot. —

Mi módon lennének pedig azon vizosztógátak és zsilipek előbb a' Szamoson's úgy a' Tiszán építendők? azt itt, ugy hiszem, nem szükség megmutatni. Vagy talán épen ezen vízműépítvények azok, mellyeket Szatmár S. ur nem értett? nem gondolnám; de ha mégis úgy volna, akkor nem volt képes olly tárgyról, mellyet nem ért, véleményt adni; ha pedig megértette tervemet és további magyarázásra nem volt szükség, akkor megengedi azt mondanom, hogy egészen mást, mint a' hajózás biztosítását kívánta értekezése czéljaul kitűzni, minden esetre pedig kiki világosan állítja, hogy Szatmár ur e' részbeni vádja hamis és alaptalan. Továbbá azt állítja Szatmár ur, hogy tervem igen költséges, vagy talán épen létesíthetlen lenne. Ez is józan felfogási hiány a' czáfolónál. Ki csupán egyszer, habár feleletesen is, de általam gondosan tervezett vonalát hely színen szemlélte meg az új Tisza-Szamos-folyamnak, bizonyosan máskép van meggyőződve. — Nem hiszem, hogy Ugocsa, Szatmár és Bihar megyékben, kivált az egész Er mentiben csak egyetlenegy mélyebb belátásu ember léteznék, ki azon vonaloni vízvezetést nem látná természetszerűnek. Most is a' Kraszna kevés eséssel az eesedi lápba folyván, midőn nagy, az Érbe is kiönt; a' Szamos pedig szem láttára több öllel foly magasabban az eesedi lápnál, és így a' Krasznánál is. Merem állítani, hogy míg a' tekervényes Tisza folyásán, vagy a' magas szamosháti kanyarulatokon csak egy két száz ölyi hoszsu átvágás eszközölnék, addig (kivevén a' magas Szamos partvidéket) azon erővel's költséggel akár Veréczétől Szatmár felé, akár az egész Er mentiben legalább ötször hoszszabb új folyam-csatorna-ásással haladhatni. Hiszen kész ott nagy részben a' folyam természetes völgye's ágya, ollyan, hogy a' Dunának sincs nagyobb szélessége, miről is meggyőződhetni, hogy hajdan valóban minden tiszai és szamosi víznek csalahatnult ott kellett lefolyni. — Hogy jelenleg nem folynak, annak okát röpiratom világosan megmutatja. De nyissunk csak kis utat a' vizeknek amarra, és ott fognak folyni legkönnyebben's legtermészetszerűbben. Magától értetik, hogy tökéletes előmunkálatokkal az illető t. megyéket a' tudós világ előtt meg kell nyugtatni, miként a' vizeket nevezetesen a' Sárrét's további vidéken, azoknak nemcsak nem kárunkkal, sőt valódi haszunkkal arra vezetheti; de hiszem, a' 19dik század tudománya talán csak megtaníthatott erre minket is. — Ha pedig meggyőződés nélkül azt hisszük, hogy az át-

vágás vagy levezelés arra nem eszközölhető, akkor azt mondom: hagyjunk fel az egész Tiszaszabályozással, mint még időelőtti vállalattal honunkban. De talán csak megó az ég olly képtelenségtől, hogy ollyast magunk magunkról valljunk be, mire az utókor kárhuzatos ítéletét sírhantaink fölött is elmondani kénytelenítetnék!

A' töltésekre nézve röpiratomban azt mondtam, hogy azokat többnyire inkább felülről lefelé, mint fölfelé kell építeni. Szatmár ur ezen állításomat is czáfolja azt mondván: hogy minden töltés inkább alólul fölfelé építendő, nincs igaza. — Kérdem Szatmár urat: ha azon elve mellett Torontál v. megyében Titeltől a' Tisza balpartján közel Szegedig, s megint Titeltől az Ó-Béga jobb partján Becskerekig felfelé húzand töltéseket, mielőtt magát Szegednél a' Tisza és feljebb a' Maros ellen biztosítja? mi lesz Torontál-megye nagy részéből, ha fen a' Tisza és Maros bal partjain ki találunk szakadni? vagy pedig ha a' Bodrogköz védelmére a' Tisza és Bodrog összefolyásától a' Tisza jobb partján felfelé Tárkányig's a' Bodrog bal partján Szerdahelyig vagy Szomotorig építend töltéseket, kérdem: mi történik a' Bodrogközrel, ha feljebb még semmi töltések nem lennének? vagy a' már ott levő töltéseket, u. m. Körtvélyesnél a' Bodrog, a' Tisza pedig Tárkány és Ujlak közt valahol kiszakasztaná, mint ezt most valóban minden esztendőben tenni szokta, ezer kiszakasztási pontot's alkalmat találván? Nem hozná e' Szatmár ur azon kies vidékekre azon veszélyt, minőt t. i. Hollandia, Belgium's több németországi vidék már gyakrabban tapasztalt? nem készülné e' látni egy katastrophot, egy rémitó világhírű halott-tört, millyet a' Rajna okozott, midőn kiszakadása által 71 falu Németalföldön mindenestül egy sötét éj alatt árvizek mélyibe temettetett? — vagy talán azonnal minden hátulról jövő árviz számára leeresztő-zsilipeket építene? minők lennének azon zsilipek vagy 100 ezer köb lábnyi vizek fogyasztására? — valóban csudálatos dolog. —

A' titeli dombot's átellenében levő torontáli töltéseket nem ismértem; de ha a' közte folyó Tisza ott olly keskeny, mint hallottam's a' torontáli töltések a' parttól 10 öl távolságra rakatvák, akkor sok szerencsét kívánok az ottani Tiszaszabályozáshoz, kivált ha a' Csajkás kerület is azon mértékben találna rakni töltéseit. Ez esetben azt merem állítani, hogy nem örvendetes eredvénynek nézhetni ott is elébe. —

Az ottani Tisza közel torkolatához igen is mélyesztí most medrét természetesen; de ez mit sem nyom a' felső Tiszára nézve. Azt állítani pedig, hogy az egész, s úgy a' felső Tisza folytában iszapalásoktól teljességgel nem tarthatni vagy félhetni, az képtelenség: megczáfolja ezen mondat a' józan ész, az egész világ tudománya's tapasztalása, sőt minden, vízmérnöki cursusát kezdő gyakorló. Harminczkét éve annak, hogy legelőször láttam a' Tiszát Veréczre, N. Szőlős és Tisza-Ujlak tájékán, minden figyelemmel voltam már akkor is a' mai nap szőnyegre került nagy kérdésre's merem állítani, hogy a' Tisza medre jelenleg azon vidéken mindenütt legalább 3, vagy talán 4 lábbal is emeltebb mint 32 év előtt volt. Bebizonnyítja ezt azon vidéken minden idősebb, csak kis természetes észszel bíró paraszt ember is. Száz olly példát mutathatnék még Szatmár ur megczáfolására; de hiszem, fölment a' nyájas olvasó, hogy egy szót se szóljak többé Szatmár urnak azon valóban igen alaptalan állításáról. — Vége következik.

Erdélyi szász ügyek. *) A' testvérháza országgyűlés küszöbén áll. Az európai történetek új korszakától fogva ez már negyedik volna. Elődinek nem volt tulajdonképeni törvényhozási fogadata; ohajtuk szívünkől, hogy ennek legyen, pedig nemcsak ollyan eszme-érlelés-féle „nesze semmi, fogd meg jól,“ mivel sokan szokták vigasztalni magokat, hanem valóságos törvényhozási sikere. Mert az alkotványos élet ezen funkciójának nem az feladata, hogy eszméket, tendenciákat ébresszen terjeszsen'sat. — ez legfőlebb is csak mellékes következése lehet, — hanem hogy a' társadalomban magokat éreztető mindennemű szükségeken, mellyek társadalmi erőt igényelnek, koronkint segítsen. Az eddigieknek is tán az volt bajok, hogy többet bibelődtek az eszmékkal, mintsem a' valódi szükségekkel, — aztán egyszerre mindig igen sokat akartak, — igen megterheltek a' törvényhozási szekeret's ez sárba rekedt. Az előtünk álló országgyűlés is vigyázzon, nehogy szerfelett so-

*) E' közfigyelemre méltó derék elemzést a' b.p. Híradó után közli a' szerk.

kat akarjon, hanem tegyen mindenesetre valamit és pedig tetemest, hogy az ország egyszer lássa már: tulajdonkép mire való az országgyűlés's nehogy azt valami fölösleges ceremóniának ítélje, mire a' köznéppel nagyon hajlandó.

Most arról akarunk röviden szólni, mit művel az Erdélyt törvényesen alkotó három nemzet, ez ünnepélyes pillanatban. — A' magyart és székelyt most már igazán csak egynek vehetjük; politikai életükben nincs semmi különbség közöttük. Megyehatóságiműködésükben nyilvánul egész közéletük. Ebből azt tapasztaljuk, hogy csupán egy dolog iránt van még eddig nagy előkészület: hogy legyen egy kis sérelem — mi nélkül fűszere sem volt az országgyűlésnek; szerencse, hogy az erdélyi megyék e'sérelemorvoslást nem kívánják országgyűlésen mindenk előtt valónak, mint nálunk, — mert egyrészt még országgyűlés előtt akarják orvosoltatni, csak jövőre nézve akarnak törvény által a' maga idején gondoskodni, — s még nagyobb szerencse, hogy arra biz épen semmi szükség, mert a' kormány a' dolgot előre és nagyon bölcsen igazította el. Nem is a' kormányt suttaná egyébiránt e' sérelem, ha léteznék is, hanem — legalább a' panaszos magyar megyék és székelyszékek értelme szerint, a' három nemzet egyikét, a' szász nemzetet, a' mi értelmünk szerint pedig annak legfőbb is néhány jövevény, nyughatatlan tagját — a' sváb gyarmatosítás miatt. Ezen sváb kérdés, a' kormány gondoskodásánál fogva már olyan „eső után köpe nyeg“ —féle kérdéssé vált; mindazáltal folyvást kellemetlen vitákra nyújt alkalmat mind közgyűléseken, mind hirlapokban; s ha a' szász nemzetek ez ünnepélyes pillanatban magaviseletét akarván megismérltetni olvasóinkkal, a' szász hirlapokhoz folyamodunk — a' mire még most szorítva vagyunk, mert a' szász törvényhatóságok életéből a' nyilvánosság még mindig ki van zárva — azt kellene mondánunk: az bizony nagyon harcias és sok jót nem ígér. Kár, hogy a' szászok nemzeti és hatósági gyűléseiket oly nagy titokba burkolják, mert mi természetesen, hogy a' magyar és székely rólok örökös fondorkodást tegyen fel: a' jó és igaz nem levén kénytelen örökké homályt keresni.

Lássuk csak a' szász lapokat. A' „Wochenblatt“ többek közt arra inti a' szász hatóságokat a' közeledő orsz. gyűlést illetőleg: hogy oly férfiakat válasszanak követekül, „kiknek keblében oly szív lakik, mellyben szászvér kering, melly népeért örökké melegen ver, melly soha egy antinationalis dobbanást sem árult el...“ mintha valami nagy nemzeti csaták előestéjén állna a' törvényesen egyesült erdélyi három nemzet. — Egyébiránt a' tanács szép, lelkes, csak nem teljes: nemcsak antiszász-nak nem szabad lenni a' szász követnek, hanem antimagyar-nak, antiszékelynek sem. Ez nemcsak törvénytelen, hanem embertelen is volna. Mégis sajnos, hogy a' szász atyafiak — legalább az írók — inkább látszanak hajolni a' németalföldiek- vagy dánokhoz is, kik rólok igen keveset tudnak, mint azon nemzetekhez, mellyeknek keblében „élniök és halniök kell.“ S ha igaz, hogy a' népek érzelmeit és hajlamait a' költők szóták legelőbb elárulni, akkor ugyan rosszul állna az „unio“ a' „három nemzet“ között, mert a' „Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde“ban egy költő az erdélyi és németországi németek, „soha fel nem bomolható szövetségét“ dalolja; a' magyar, székely és szász-szövetség pedig esze ágában sincs. Igaz, hogy ezen lantosról még azt sem mondhatni el, mit Montesquieu mondott a' lyricusokról „qui font de leur art une harmonieuse extravagance (kiknek művészete harmonias kicsapongás)“, hanem inkább, ugy látszik, ilyen költőkre gondolt ő, midőn ezeket általában így értelmezte: „auteurs dont le métrier est de mettre des entraves au bon sens (írók, kiknek mestersége, nyugtót vetni a' józan ész lábaira.“ — — Nem kívánjuk, hogy a' magyar és szász egymáshoz verseket írjanak az „Unio“-ról, ámbár ez sem oly neveléses sem oly sajnálatos nem volna, mint az, hogy szövetségi dalokat a' pennsylvaniamai vagy jöreményfokiakhoz intézzenek az erdélyi szászok, hanem, hogy szükségkép közös érdekeiket megértsék s azokat a' józan ész prosai útján, barátságosan egyenlitsék ki. — De mivel járul ezen jó egyetértéshez a' másik erdélyi szász lap a' S. Bote? Már darab idő óta folyó „leitender Artikel“eiben azon három pontot igyekszik bebizonyítani, hogy a' sváb betelepítés a' szász nemzetnek belügye, és sem az ország törvényeivel, sem a' kormány nézeteivel nem ellenkezik. Mi az ő argumentumainak hódolunk, kivált miután 59. számában maga megvallja, hogy „a' szász földön üres telkek, mellyekre gyarmatokat lehetne telepíteni, nincsenek s a' közhelyek csak felsőbb erdélyi követeztében idegeníthetnek el.“ Hanem akkor aztán hova telepítették a' beköltöztetett svábok? Hiába veti szemére ellenfeleinek, hogy a' régi lakosok kizorításának vádját nem bizonyították be, azt ő maga teszi fenebbi vallomással; mert azon néhány ezer sváb közül, kiknek egy része fülünk-hallotta szidalmak közt vándorolt

viszsa Württembergbe, a' mi Erdélyben maradt — aztán bár inkább maradtak volna a' mezőszégi pusztákon! — akármilyen módon, de csakugyan a' régi lakosok helyét kellett volna elfoglalni, ez egyenesen következik a' „S. Bote“ vallomásából. Előttünk itt nem az a' kérdés: quid juris?, hanem: quid consilii? Politikában nem mindig jó a' mi jogos, sőt sokszor még közéletben is, hogy a' summum jus, summa injuria, mindenki tudja.

Ezen sváb bevándorlás el van ítélve már mindenütt Württembergben ép úgy mint nálunk; a' mi véleményünk e' tárgyban nem különbözik a' württembergi közvéleménytől. — Kormányunk maga is, midőn bölcs rendszabályait a' bevándorlást rohamot meggátolta s jövőre nézve úgy rendezte, hogy belőle semmi rossz nem eredhet, implicite kimondotta roszszalását a' nemzetalkotási improvisatio és elhamarkodott gyarmatosítás felett. Csak a' „leitender Artikel“ van azon csudálatos véleményben, mintha a' kormány ez eljárása által épen a' szász municipalitás fenntartásán gondoskodott volna. Ha ez így van, s pedig a' gondolatok bizonyos összefüggésében ezen ítéletre könnyen juthatni, akkor a' szász patrioták magok ismerik meg eljárásuk fonak-ságát. Mi az ő kedvökért, ha csakugyan mindenkép úgy akarják, elhiszszük, hogy csupán a' mezei gazdaság felvirágoztatása volt a' szemek előtt lebegő cél, de ezért minnek a' titkolódzás? Ha nyilván cselekedtek volna, nem zaklatják vala fel az ország nagyobb részét — megengedjük — chimericus félelmekkel, de mindenesetre nem barátságos szomszédi szándékkal. — Különös, hogy ezen a' szász nemzetiséget regeneráló vállalatnak fő promotorai, tisztelendő Roth ur, ki — szeretjük hinni — eddig már keresztényi töredelemmel bánta meg gondolatlan buzgalom; és a' „S. Bote“ érdemes szerkesztője „Benigni edler von Mildenberg“ ur, alkalmasint egyik sem szász: Roth ur, mint értettük, württembergi származású s Mildenberg, alig hiszszük, hogy szász földön legyen, annyival inkább hogy ott nincs nemes ember — mire a' szászok nagyon is büszkék, nem minden ok nélkül. —

Akarják e' már ezen tisztelt urak az általunk előidézett vihart csilapítani? R. ur nem hallatja magát, a' S. Bote pedig azt állítja, leitender (valaki úgy találta volt kimondani: leidender) Artikel'eiben, hogy „unser Vaterland ist nicht, wie Ungarn, ein einheitlicher Staat unter einer gemeinschaftlichen Verfassung; es ist ein Bundesstaat, aus den Gebieten drei völlig gleichberechtigter, eine eigene Municipalverfassung; eigenthümliche Rechtsvorschriften besitzender Nationen zusammengesetzt.“ Illyen beszédre még a' leghidegebb véru magyar is képes indignatióra fakadni. A' S. Bote igen könnyű szerrel foszotaná az erdélyi fejedelemiséget független szövetségi státusokra, mint a' helvetiai souverain cantonok, sőt még ezeknél is függetlenebbekre, mert az ő „Bundesstaat“jának gyakorlati értelme az volna, hogy a' szász földön se magyar se székely ne legyen birtokos, annál kevésbbé státuspolgár, holott a' schweizer polgári jogai minden cantonban elismérltetnek. Ezen egész három nemzetfele törtérelma ma már csak az erdélyi fejedelemiség régi peeséjén létezik. Hol van most a' székelyek ispánja vagy kapitánya? hol vannak nemzetgyűlés e i k, hol a' magyaroké? A' törtérelmában. A' magyar és székely nemzet többé semmi külön nemzeti vagy status-jogokkal nem él. Némi apróságos magánjogi különbségek nem alkotják az ország egyik territoriumát is „Bundesstaat“ voltán. Így Dézs, Torda s Enyed is egy külön „Bundesstaat“ voltán. Aztán micsoda szövetségi státusok azok, mellyeknek egy törvényhozó testületök van, hol a' hazában ülök szavazat-többsége dönt, minden tekintet nélkül „edler von Mildenberg“ urnak „Bundesstaat“jaira?

A' S. Botenak ezen politikáját mi nagyon szerencsétlennek tartjuk; de minek qualificáljuk azt, midőn a' S. Bote így beszél: „Siebenbürgen blieb so lange für die Krone Ungarns ein dubiae possessionis solum, bis deutsche Tapferkeit dasselbe egen Süden und Osten mit einem undurchdringlichen (?) Wall von Festungen und tapferen Kriegern umgürtete.“ Minő érzést szülhet illyen beszéd azon Erdélyben, melly a' magyarnak a' Hunyadiakat, Batoryakat, Kinizsieket s egész táborát a' bajnokoknak adta, s mely a' ma is hős székely nemzetet bírja? — Előlékel nem segítük elő, de mindinkább s inkább felszaggatják azon erkölesi uniót, melly a' törvényes uniónak fenállására Erdély népei között, mellőzhetlenül szükséges. Nem a' viszszavonás szellemét kellene feliglatni azoknak, kik nemzetök véleményére befolyást gyakorolni tüzték ki magoknak feladásul, hanem arra törekedni, hogy minél biztosabb lábra álljon a' barátságos egyetértés, mire a' szászok valamint a' magyarnak egyaránt szüksége van. Valamint az a' telkuzú, ugy amaz sem élhet meg flandriai rokonszenvekből. Az industrius szász sok hasznát veszi a' még csak földművelő és csak nyersen természetű magyarnak, ez pedig sokat tanulhatna amattól. Sehol sem láttuk a' községi rendet oly szépen kifejlődvé mint a' szászok között. —

Örökké csudálkozással vegyes tisztelettel állapodtunk meg az egyforma kőházakból épült falukban, mellyeknek rendszerint közepén, egy tágas téren áll a' nagy templom magas bástyás várral kerítve, mellynek apró osztályban a' lakosság tűz- és tolvajtól bátorságban tartja nélkülözhető szélességét; hol nem kénytelen minden lakos udvarán kutat és sütő-kemenczét építeni, mert az [utczát illő távolságban rendszerint gyönyörű csorgók óriási válukkal, és erős sütő-kemenczék ékesítik; hol a' nép együtt száll ki a' mezőre, hogy azt megművelje, s a' mező egyszerre virul fel, a' takarmányt pedig egyívé rakja kívül a' falun, tüztől biztonságban; hol, ha az ember a' házakba betekint, butorokat talál, mellyeket a' városi mesterember készített s általában minden egyéb jeleit a' kényelemnek, jólétnek — a' civilizatióknak. Illyenkor egyszersmind elszomorodtunk: a' szomszéd székely ép oly munkás, természetes észben sem enged semmit a' szászok, mégis neki ha három kereszt gabonája terem is, annak számára csüre van, istállója, pajtája, sütőkemenczéje, kutja, mind ugy öszszerakva, hogy a' legelső szerencsétlen alkalommal tüzmartalék lesz mindezen szalmás és zsindeyes épület. Nem érkezik itt ezen különbségek okai felett okoskodni, csak ismétéljük, miszerint a' szász községek olyszép institutiók, hogy egy kis ábrándossággal a' socialisták phalanstéereinek lehetne azokat képzelní, mellyeket ha Victor Considérant meglátna, örömeiben saltomortale-t csinálna, de kijózanodva észre is venné, nem kis épülésre, hol van a' határ az ő álma és a' való között, egy illy becsülé-re méltó néppel, ha nem is lenne földink és hazánkia, barátságban szeretnénk élni. — A' szászok által alkotott „erdélyi honismereti egyesület“nek nem rég Szász-sebesen tartott gyűlése, hol a' szász nemzetnek legértelmesebbjei voltak öszszeseregelve, arról győzött meg bennünket, hogy e' kívánság náluk sem idegen, s az el-lenszenv, mellyet némely újságíró szeret élesíteni, nem közös a' szász nemzettel. Ennek ő egész méltánylásunkat érdemlő, esalhatatlan jeleit adták, midőn azon oly szép sikerrel munkálkodó egyesület három szakosztálya közül ket-tőnek magyar elnököt választottak. Az egyetértésnek e' szép hazafias példája, reménylünk, a' megnyilando országgyűlésre nézve is megteendő kellő hatását, melly hogy sikerben dús és jótékony legyen, legbuzgóbb ohajtásunk. V. K.

Pestmegyel közgyűlés folytatása. A' gyűlés harmadik, vagyis aug. 27. napján jegyzőkönyv-hitelesítés s némely csekélyebb érdekű tárgyak után Nagy Kö-rös szabad város küldöttje az adózási viszonyokra kívánta fel a' rendek figyelmét. Küldött ur e' bonyodalmas s az adó-zó nép vállaira nyomasztólag nehezült teher fejtegetésé-be igen alaposan bocsátkozott elannyira, hogy állításai az utána szólottak által inkább csak módosítottak, mint cá-foltattak. Nevezetesen a' jeles küldött ur kifejté: mikép az a' d o m e n n y i s é g országzerte 1811 előtt, midőn a' devalvatio bekövetkezett, szintén egy millió forintot tett, mi akkor oly nagy összegnek — a' pa-piros nagy bőségében épen nem talláthatott; de annál nagyobbak tapasztaltatott azon arány, melly a' devalvatio után az adóra nézve fenmaradt; az érték-kisebbités t. i. az akkor forgásban volt pénzüszszegzet egy ötödnyi váltó-ér-tékre esőkkenté s képv a' négy milliónyi adóteher az előbb forgásban volt pénzzel oly arányba jött, mintha 20 millió for-int fizettetett volna adófejeben az ország által; ehez járul az 1816 ki fordulat, midőn az előbb ezüst értékű váltó czé-dulák ugy esőkkentettek a' folyó ezüst pénz irányában, miszerint az ezüst azoknál harmadfél annyival érjen töb-bet; de az adópénz mind e' mellett ezüstre emeltetett; ha te-hát a' ma fizetett és fizetendő négy millió adót a' legelső mérleggel arányba teszszük, ugy jó ki, mintha az ország ak-kor ötven milliót fizetett volna. Mint gyakorlat embere nem hagyá érintetlenül a' szokásban álló önkéntes bevallás utáni adóösszeírás sem, s alaposan emel ki azon kártékony nyomtatást, mi ez által kivált az utolsó osztály földekre ne-hezül; gyakran megtörténik ez uton, hogy a' harmadik osz-tály földet mivel ő adózó annyival járul a' köztelherviselés-hez, mint az, kinek része első osztályú földekből áll; az in-nen eredt veszteség azonban valódi kárul csupán akkor tü-nik fel, ha az ugynevezett de p e r d i t a vétetik figyelembe. Ezután küldött ur saját városa adórovatára tért s mutoga-tá: mikép NKörös közönségének adórtározása folyvást ö-regbedő arányban gyarapszik s tudni ohajja: honét van az, hogy a' mult évi egyes kivetések oly annyira megsza-porodtak? A' küldött ur ezen előadására másod alispán ur válaszolt, ki helyeselve az előadottakat, kívánta: hogy azok az ügyben már megbízott választványhoz tétessenek által, melly választvány egyik tagjaul a' t. küldött urat is kinevez-tetni ajánlja, mint ki ezen nagy fontosságú tárgyban oly he-lyes nézetekkel bír; arra pedig, hogy a' mult évi egyes kive-tések NKörös irányában tetemesen szaporodtak, elmondá: mikép ezen szaporodás aránylag minden adózó közönség-nél megtörtént, mert a' tartozások lerovása tudott be. Kecskemét szabad város küldöttje is nyilatkozott e' tárgy-

ban azonosan a' nkörösi képviselővel, végre is az egész figyelemzetés a' főnebb érintett választványhoz utasított.

E' tárgy befejeztése után magánügy került szőnyegre, de melly öszszekötetésben állván a' bírói függetlenséggel, a' közérdekűek közé méltán sorozható K — izraelita mesterséges váltókkal bizonyos T — t végre oda vezetett, hogy rövid idő alatt nevezetes anyagi tehetsége mellett is vagyombukra kényszerített. Az eset t. széki eljárás tárgya lón, mellyre választott bíróságul nemes Pestmegye törvényszéke jelöltetett ki. A' törvényszék az adósságrul szóló hamis váltók gyártóját K — t elfogatja 's nyomozásit ez ügyben tovább folytatja; azonban leiratok érkeznek a' nm. kancelláriától, mellyekben a' letartóztatott hamisítónak szabadon bocsátatása parancsoltatik, sőt világosan meghatározzák az is, hogy ha több bűnös társnak elfogatását látván a' törvényszék szükségesnek, azt semmi esetre se fogantatassa. A' törvényszék egyik ülésében ezen leiratot tárgyalás alá vevén ebből keletkezett határozatában kimondá: mikép nem ismérheti törvényesnek először is magát az elvet, mellyre a' szóban forgó rendelvény alapítottnak látszik, mert országunkban nem levén cassatioi törvények, habár lennének is a' végrehajtó hatalomnak ezen hiányt fedező jogai: ezek többre — a' külformaságok hiányánál soha nem terjeszkedhetnek; ezekre pedig, vagy illyenekre az idézett rendelvény sem hivatkozik sehol; de nem hozhatik a' rendelvény támogatásául fel maga a' kegyelmezési jog sem, mert ez gyakorlatba csak a' végítélet kimondatása után vétethetik, midőn már minden törvényes orvoslát megkísértetett, de ekkor sem az ítélet megsemmítésével, mert ez sérthetetlen.

A' törvényszék ennél fogva szorosán ragaszkodik a' törvényekhez, nevezetesen az 1790: 12 cikkhez, melly által biztosítva van a' bírói függetlenség 'stb. Kifejeztetik azon aggodalom is, mellybe a' törvényszék tagjai ejtettek az érintett rendelvény azon záradéka által, mellyben a' tán kinyomozható bűnös társnak elfogatása is felfüggesztetik, mert nem tehetni fel, hogy azon hatósági kör megkissebbitésére volna célzás, mellyet szokás és világos törvények a' törvényszékek részire biztosítottak. Végre is ezen fontos okokból indulva a' törvényszék K — váltóhamisító szabadon bocsátatását nem rendelheti el, valamint fel nem hagyhat az új bűnös társnak befogatásával, ha talán illyenek a' nyomozásból kiderülnének. Azonban legközelebb időben érkezik egy rendelvény, mellyben jelentés kívántatik az iránt: Pest megye rendei mikép teljesíték az említett kegyelmes királyi rendeletet?

Z. közp. sz. bíró elmondá: mikép meg kell különböztetni a' bűnvádi ügyeket a' polgáriaktól, ezeknél igenis nincs helye a' kegyelmezési jognak, de amazoknál van; tehát a' váltóhamisító zsidó szabad lábra állítandó.

E' véleményhez csatlakozott P. H. kir. ügyész és P. F. kam. A' főnebbi vélemény ellen azonban kifejtetett: mikép a' bűnvádi ügyekben is a' kegyelmezésnek csak a' végítélet kihirdetése után van helye 's pedig ekkor is csak a' vádlott személye irányában 's nem oly körülmények közt, minőkben a' jelen eset van, midőn a' hamisítás többek világos kárával jár. Ha pedig az illető félnek bírói nyomatás ellen lenne panasza, ez iránt nem a' politikai kormányzások, hanem a' főlebbviteli fórumok bírnak kompetenciával. A' többség tehát jól figyelembe véve a' tárgynak mind két oldalról fontosságát, elhatározza: miként a' kívánt jelentés legkimerítőbben leendő teljesítve az által, ha a' közgyűlésen felolvasott 's jól kidolgozott törvényszéki végzés fog ő felségéhez fölterjesztetni, mit is a' rendek ezennel magokéva tesznek 'stb.

Némelly tárgyalás alatt levő magánügyek mellőztével szabad legyen átmennünk a' negyedik nap tartott közgyűlésre 's ennek azon tárgyára, mellyben egy megyei hivatalnoknak a' szó szoros és tágas értelemben botránys eljárása forgott szőnyegen. Bővebb érthetőség végett álljon itt a' species facti. Egy hajó-kormányos K. helységénél vontatván fölfelé gabnával terhelt hajóját, ennek aladsága (vontatókötele) egy utjában álló 's kötelmszalasztóval el nem látott malom tetejébe akadván ennek egy nyolczadát leszakítá. A' molnár kárpótlás fejében azonnal ki fog egyet a' vontatólovak közül 's azt letartóztatja. A' kormányos kissé veszélyesnek tartván azon helyet, hol az eset történt, hajójára nézve, ígéretet tesz a' molnárnak, miként visszaadván a' lefoglalt lovat, míg a' kormányos által kijelölt biztosabb helyig érkeznek, ott megállapodva, a' kívánt kárpótlást megadandja. A' molnár azonban rögtöni elégtételt kíván, hihetőség azért, mert ismérte már harist a' szaváról. Innét hazavona támadt, mi az ottan furdó járásbeli szolgabíró K. I. közbejárulását tette szükségessé. A' szolgabíró megjelent 's parancsolja a' molnárnak: ereszténé ki e' letartóztatott lovat 's midőn ez késkednék az omnipotens szolgabírói parancsot teljesíteni, szolgabíró ur maga veszi el lovat, szidalmakkal illeti a' kárvallottat. Ez a' sértő kifejezésekre válaszol a' szolgabíró ur a' molnárt azonnal saját izmos karjaival megragadja, a' hátrarántott kezeket megkötözteti 's

egy csósznek adja át a' közel helységbe kisérendésül. Utközben a' kötelékek feloldatnak 's a' molnár kijelenti kisérőjének, mikép ő becsületes iparúzó 's családós ember levén, irányában szolgabíró ur nem tarthat attól, hogy elszökik; azért viszsza megye neje és gyermekeihez, de mihelyt kívántatni fog, megjelenik a' bírói szék előtt. A' szolgabíró alig hallá meg a' molnár visszamentét, haragjában kocsiára ül, éjszaka idején megjelenik a' molnár szállásán, ezt mint zsványt újra megkötözteti, saját szekereére létei 's maga kiséri 's másnap a' helység közepén álló kereszt alatt huszonöt botig vágatja.

Ez a' tény, melly, fájdalom! nemes Pestmegyében annak egyik szolgabírája által történt, oly szolgabíró által, ki illyenné lett megválasztatásakor még a' szorosán köteleességére vonatkozó ismeretekkel is alig bírván, e' miatt közgyűlési megfeddés tárgya lett. A' tanuvalomások felolvasatása után Sz. M. első alispán kiemelve azt, mikép e' hibás eljárásáért bepanaszolt szolgabíró, mellőzve a' szokásos formásokat, mellőzve a' panasz megbirálását 's az ez érdembeli ítéletmondást azonnal végrehajtáshoz fogott, még pedig a' saját személyét érdeklő sérelem miatt, 's így önmaga bíraskodott saját ügyben a' helyett, hogy a' nála bepanaszolt ügyet döntötte volna el; szóló alispán ur ez alkalommal a' vád érdemébe bocsátkozni nem akar, eza a' törvényszék dolga leendő, itt csupán az imént érintett híjánok nyomán helyén látja a' bevádolt hivatalnoknak közkereset alá vonatását csak azért is, hogy ha eljárásával hibát követett el, ezért érdeme szerint lakoljon; ha pedig nem, adatni fog alkalom az ellene felhozott vádak megczáfolására 's becsülete és jellemének az ez által közvéleményileg szenvedett esorbáit helyre ütni. E' nézetben volt Ny. P. másod alispán ur is, ki az előtte szóltat hatalmas gyámoltá, hivatkozott a' közvéleményre 's azon állításra: miként varju a' varjunak nem ássa ki szemét; azaz: nemesség gyakorolván korunkban a' bíróságot, ez nemes társnak kihágásit hunyt szemekkel szereti nézni; e' balhit megczáfolására itt az alkalom, csak használni kell azt. Megemlíté futólag a' nógrádi hasonló természetű szolgabírói büntetést is 's ezzel szóló hihetőleg mintegy figyelmeztetni akará a' rendeket a' megyének azon statutumára, melly szerint az iparúzó a' szolgabírói pálcza alól kivételvék. A' közkeresetnek ő is helyét látja, mert a' vádlott szolgabíró jellemének a' rá aggatott szepőlőküli megtisztítására csak ez egy ut a' legbiztosabb. — H. B., M. E. S., H. P. és B. P. urak azonban máskép levél a' dologban értesítve (!) a' tanuvalomások 's más a' dolog érdeméhez szóló körülmények fejtegetésibe bocsátkoztak 's innét azt következtették: hogy a' szolgabíró eljárása hibás ugyan, de azért nem a' köztudomány, hanem csak megyei r o s z a l á s t érdemel. Ezen utóbbi véleményben tehát ötön nyilatkoztak.

Ne csudálkozzanak a' tisztelt olvasók, hogy Pestmegyében 5 ember határoz; ez eddig nem így volt, sőt most sincs ugy más tárgynál; de a' szőnyegen forgó már természeténél fogva is oly rémitő volt, hogy a' teljes számban ott ülő magistratualis személyek közül senkit sem birhatott szóra a' nevezük két lelkes alispánok kívül, kik tudták: hogy e' dologban nem csupán K. szolgabíró kihágásáról van szó; hanem egyszersmind a' megye hiteléről is. Ha Pestmegye maga rontja le az általa hozott statutumokat, mihelyt egyik vagy másik oldalról inye ellen vannak, beszélhet e' akkor joggal az érdembeli sérelmekről? Csudálkoznék a' nevezetes szónokoknak kimaradtán, de kik talán menthetők az által: hogy ezen tárgynak épen ez uttali felvételét nem tudták. Szegény mentség biz ez, minthogy folyó időszakunkban, hol a' jogaffectatio napi rendben van, a' politicusnak vagy publicistának soha közgyűlésből kimaradna nem szabad; azonban mégis mentségnek tartjuk, kivévén egy táblabíró ur irányában, ki vitatás közben vonult el, hihetőleg, hogy nyilatkozni ne kelljen.

Csudálkoztunk egy t. viselőly olytatén nyilatkozatán is, hogy „ha már huszonötöt nem vágathatni a' parasztra, tizenkettőtől el se kezdjék a' szolgabíró urak. Furcsa elvek egy nemzet alkotványosságáról; ezt egyébiránt a' tisztviselő csak ugy mellékesen és sultonban kívánta megjegyezni szomszédinak, de bizony kissé oly hangos kiejtésű volt sugása, hogy köztudomásúvá lett, különben ő érdemes és becsületes tisztviselője a' megyének. De végre még inkább csudálkoztunk a' rokonsági kapcsolat tulbecsülésén, mert e' világos botránynak fenytetlenül hagyatását vagy innét magyarázhatjuk, mi semmi esetre sem dicséretes, habár még oly szér dolog is a' széles rokonsági kötelék; vagy a' nemesi kiváltságok előszeretetéből, mi az érintett urakat még kevésbbé jellemzi kedvezően; mert oly kiváltságoknak megyei statutumot, hitelt áldozni fel, mellyeknek a' mostani viszonyok közti károsságáról ők magok is meggyőződtek, valóban furcsa és váratlan dolog. Avagy miért beszélnek önök a' nép elnyomatásáról, jogokbani részesítéséről, képviselőtéről, különféle képességéről, ha tetleg ellenkezőt tanusítanak. Mivel a' szegény megveretett molnár nem nemes,

az őt megkínzotta egyed pedig nemes is, szolgabíró is, méltán egyiknek másikkal rokona is, tehát a' keresetnek nincs helye; ez oly logika, minőt csak bittel erőtetethetni ki. Mi világosan 's egyenesen hibáztatjuk a' megye tiszt ügyészeit, nekik kötelességük mindannyiszor felszólalni, pedig védőleg, valahányszor az elnyomott néptag bármínő ügye forog fen; e' vádtárgyalásnál mind a' két — sőt tán több — tiszt ügyész is jelen volt, illyenekben ülni és hallgatni nincs rendén. Mi másként cselekedett a' két derék alispán, kiknek ismét a' megyei határozatok épségben tartatása egyik szép feladatuk, ők mindent megtevének, de nem gyámolítottán, Pestmegye rovására bukniok kellett. Ne jőjön senki oly véleménybe, mintha mi nemes Pestmegyének öszves rendeit akarnók hibáztatni, nem! csak a' rosztalást kívánó táblabírákat; a' mennyiben pedig a' rendekben nem volt erély, nem akarat ezek indítványának ellenszegülni, tehát igen természetes, hogy ők maguk magukat hibáztatják.

'S ezzel a' pestmegyei jelen közgyűlésről szóló közlést, mellyek annyi viszontagságon mentek keresztül, ezenel befejezteknek jelenti. †

Abauj megyének mult aug. hó 24kén főispán helyettesi elnöklet alatt megnyitott 's következő napokon folytatva tartott közgyűlésén köv. érdekes tárgyak kerültek szőnyegre: a' gyakori kiküldetések, megbízások 's választványok egy vagy más tárgyban, mivel az illető kiküldöttek vagy megbízottak eljárásukról jelentést vagy nem tettek, vagy csak későn — végre is a' rendek részéről azon határozatot tevék szükségessé, miszerint minden illyes kiküldetés 's megbízás a' jegyzőkönyvekből kiszemeltetvén, azok egy ugy nevezett emlék ez t e t ő l a j s t r o m b a foglaltassanak; e' lajstrom olvastatott az érintett közgyűlésen is 's a' benyújtott hivatalos jelentések nagy halmazából következtetni lehet, hogy az emlékeztető lajstromnak csakugyan nem maradt el hatása; egyébiránt ezen jelentések a' mostani gyűlésen egész terjedelmökben nem tárgyalhatván, a' jelen gyűlés még ezek kedviért sep. 18 és 19dik napjain folytatatni fog. Olvastatott a' nm. helytartó tanács azon intézvénye, mellyet válaszul küld a' megyének azon fölterjesztésére, mellyben az idegen nyelven szerkesztett lapokat, minő a' Pester Zeitung is — hivatalos közlönyökül a' magyar nyelvet biztosító törvény ellenére nem tekintheti; a' nm. helytartó tanács továbbra is előbbi nézetei mellett marad 's a' megyét a' rendelet teljesítésére utasítja. — A' rendek szükségessé látták e' tárgyban ujjolag is felírni kijelentve azt: hogy Abauj megye rendei továbbra is mult felírásukban kifejtett alapokaik 's törvényes nézeteik mellett maradnak 's így a' Pester Zeitungot hivatalos hirdetések kompetens közlönyekül ezentel sem isméréndik; valamint kifejezik a' feletti családásukat is, hogy a' váltótörvényszék német nyelven szerkesztett lapot jelet ki a' mondott czélra.

A' megyei körlevelek közt nevezetesek voltak: 1) Szabolcsé, mellyben a' főispánok és helyetteseiknek megyei törvényszékekeni elnökösködési juguk tagadtatik; e' levél támasztott ugyan egy kis mozgást, de a' törvények közti buvárkodás egy kis fáradságba kerülvén határozatott: hogy Szabolcs megye levele Abauj részéről ezáltal csak tudomásul vétetik. 2) Turopolya nemes közönségének azon levele, mellyben a' kormány 's kir. biztosnak ellene elkövetett intézkedése rajzoltatik, a' rendeknél meleg pártolásra talált, mellette az országgyűlésen Abauj követei fel fognak szólalni; addig is pedig figyelemmel kísérendőnek találták ezen panaszt; mit hogy teljesíthesse, Turopolya nemes közönsége ez iránt értesítettlen rendeltetett. 3) Olvastatott nemes Bars megyének is azon levele, mellyet a' gazdaszat érdekében köröztet a' törvényhatóságok közt, a' réttöntözést illetőleg: a' rendek ezen felhívást törvényhozási szempontból is figyelem- és követésre méltónak találván, kiadók azt az országgyűlési utasításokkal foglalkodó választványnak véleményadás végett. 4) Pozsony megyének azon irata, mellyben bennünket is felhi egy országos hirdetvényi lap kieszközlése mellett teendő indítvány pártolására, viszhangra csak azért nem talált, mert elég hirlapunk levén, inkább igyekezzünk ezeket lehetőleg jó karban tartani szellemi és anyagi gyámolításunk által; ezenföül a' megyének e' tárgyban már a' nélkül is van határozata, miszerint illyen hirdetések minden magyar nyelven szerkesztett 's olvasó közönséggel bíró lapot alkalmasnak talál 's egyedül csak az idegen nyelven szerkesztetteket zárja ki e' tehetségéből. Végre M á t y u s kir. udvarnok Ló tudomány mutattatott fel egy példányban, miért a' 3 fr. 20 kr. díj a' nemesi pénztárból kifizettetni rendeltetett. Leszli.

Erdélyi ügyek. Alsófejmegyének aug. 26kán tartott követválasztó gyűlésén felolvasatván az országgyűlés megnyitására szóló kir. leirat, határozattá lón az E. H. szerint: hogy addig a' követválasztáshoz ne fogjanak, míg az utasítás el nem készül 's fel nem olvassák, mellynek következő napra leendő elkészítése végett bizottság nevezetett ki. Ez alkalommal szőnyegre jött azon kérdés: ha vaj-

jon tisztviselőt választanak és követnek? voltak, kik e kérdést igenlők, sőt olyak sem hiányzanak, kik a tisztviselt is megtartani szerették volna — nézetüket támogató okok voltak: minden tisztviselő éppen az által, hogy arra van választva 's megerősítve, — egyképen bírja megyéje bizalmát, ezen bizalmat nem vesztheti el úgy is, mint követ 'stb. Más szempontból vették fel a dolgot azok, kik állíták, hogy tisztviselőt nem kell követnek választani. Ezek véleményét erőteljes szónoklattal K. D. báró tolmácslá: követekül, mondó, a legfüggetlenebb egyedek választandók. Alkotmányos országok tanácskozási terén rendszeren két párt szokott egymással küzdeni, egyik, mely a kormány igényeit pártolja, másik, mely inkább a nép érdekeit tartja szem előtt. Mint Frank — és Angolország példái bizonyítják, néha ez, néha amaz szokott tulnyomó hatalomra szert tenni. Melyik párt erősítése szükséges, az az illető ország helyzete 's körülményeitől függ. Körülményink azt javasolják, miszerint azon párt bírjon tulnyomó befolyás- és hatalommal, mely a nép érdekei mellett buzog; már pedig, ha megtekintjük a regalistákról szóló lajstromot, ismervén nálunk mindenkit, mert hiszkit ne ismerhetnénk? — nem úgy fogjuk-e találni, miképen azon többnyire a kormány érdekeit pártoló egyedek neve áll?

Ez okokból a megyék hathatós kötelessége a nép érdekeit képviselő pártot szaporítani, erősíteni. Ezt pedig sokkal inkább elrendjük, ha hivatal-nélküli, azaz egészen független egyedeket választandunk. — A hivatalviselő nem fogja magát a kormány ellenzésének annyira kitehetni, mint az, kinek nincs szüksége, hogy ez, vagy ama hivatalnyerésre felsőbb egyezést nyerjen. Illyen volt a t. szónok okoskodása, 's lebillenté a meggyőződési mérleget. — Ezen okok meggyőző erővel hatottak a közönségre, minek következtében határozattá lón, hogy a tisztviselő, ha követte választják, hivataláról azonnal lemondani köteles 's a követte választott 6 év leforgása alatt semmi oly hivatalt ne viselhesen, melyre felsőbb megerősítés kívánatik. Ezután a kormányzati intézkedések közül megemlítetik az, mely egy új lakatya-épitést sürget 's 39 ezer 's néhány forint tőke mellé, melyet a kormány e' czélra megajánlott, 7249 szekeres és 19321 gyalog napszámot követel a megye rendeitől; a' rendek megtekintetvén egy bizottság által a' már meglévő kaszárnyát, ennek előterjesztése nyomán belégyeznek az építésbe, csak hogy a' kaszárnya az egész ezred középülete legyen, megkeresendőnek határáz a' segélynyújtáshoz azon hatóságokat, melyekben az itt szállásoló ezred több csapatai elszórva vannak. Megemlítendő még első ülésből a' főbirói jelentés, mellyel a' rr. nem valának megelégedve. Ez alkalommal F. S. felszólította a' megye tisztviselőit, főispán ő méltóságát sem vevén ki, miszerint indulnának már valahára ki megyénkben széttekinteni, mert sok a' nyomor a' közpanasz 's elégtelenség. — A' követutasításról közelebb számunkban.

Közép szólnok megyéből írják, miképen vártan a t. olvasók örömdetes közleményt Középszlónokból; mert bár a' közgyűlés határnapja oly korán vala kihirdetve, miszerint az ellen legkisebb kifogást sem lehetett volna tenni; még is fájdalom! igen kevesen jelentek meg 's különösen azok, kikről eddig el azt hittük, hogy megyénk emelkedésének legjobb bajnokai lesznek, majd mind kimaradtak elánynyira, hogy a' tisztviselőknél, néhány t. birón, ügyv. 's a' zilahi ugynevezett servitorokon kívül megy. valós. rendeit inkább 9 tövisháti helységek becsodított lakosai képezték, kik bizonyos uton módon kétségtelen nemesekké váltak a' nélkül, hogy arra minősítve lennének 's ezek is csak kénytelenségből, mit sok egyben kívül csak onnan is következtethetni, hogy sokan közülök, midőn bizalmas embeerek kérdezték tőlök: kiket akarnának országgyűlési követeknek? 'stb. nem szégyenlők önként megvallani: hogy okvetlen B. E. és V. Gy. urakra szavazandak; a' minthogy a' hamar egybegyűlt rendeket B. E. alispán felszólítván jónak látá, hogy mielőtt a' meghívott rendek megjelennének, főispán ő exclja küldöttség által a' gyűlésbe hivatás meg. 'S miután főispán ur megérkezett 's a' szabad tanácskozási biztosító statutumot az országgyűlést tárgyzó k. intézkedéssel együtt felolvastatá, ugyszinte szavazatszedő és utasítás-készítő embereit maga mellé kinevezé, ezen majd mind c o n s e r v a t i v ó l v á l o g a t o t t b i z o t t s á g n a k e l n ö k i s z e k e t b e t o l t e n i s z i v e s k e d v é n , n é h á n y ó r a m u l v a B á l i n t E l e o k a l i s p á n é s V i s k i G y ö r g y f ő s z . b i r ó v a l á n a k k ö v e t e k k é v a l a s t v a ' s a' s z a v a z ó k ö z ö n s é g n e k n e m v o l t o k a z u g o l ó d á s r a f a d a n n i h o s z s z u i d ő r e n y u l t b e n m a r a s z t a t á s u k é r t . A' gyűlésben arról: ha vajjon küldjenek-e követet, vagy nem? legkisebb vita sem támadt, hihetőleg azért, mert két országnak törvényhozó testületében részesülhetni nem jogszorítás, hanem inkább megteszteltetés; vagy pedig azért, hogy két helyen a' két haza egyesülését annál jobban előmozdíthassák. (?) Még néhány szót a' korteskedésről. K. Szolnokmegye a' korteskedés ellen szigorú sajtóságot sza-

balýokat alkotván, ezeket a' haladó párt mindenkor szentül és állhatatosan megtartotta, ellenben a' conservatívek azokkal majd mindig visszaéltek. Most is egy megyei tag többek közt két megyei hadnagyot a' viszacsatlás tetteleg végrehajtásával fenyegetvén azt állította: miszerint ezt csak az általa ajánlott, következésképp meg is választott követeknek tudnák visszatartoztatni. A' követek egyike B. E. alispánról senki sem hitte, hogy a' követséget elvállalja 's hallomás szerint annak mindig ellene volt. Az utasítás-készítő bizottság eljárásáról szóló jelentés felolvastatása után a' követek napdijai 's az irnokok választása hozatván szőnyegre, az első naponként 4 pforintra határozatott, másodikkra nézve pedig az ez alkalommal erőlyesen felszóláló ellenzék kívánata szerint Lugosi Károly és Viski Elek irnokoknak választattak meg.

B. Szolnoknak aug. 28-án tartott követválasztó gyűlésén elnököl főbiró megemlítvén a' követválasztó jog fontosságát a' választók- és választottakra, ezen okból a' választás körül párton (tehát nem pártokon?) fölül állást igért. Az olvasott elnöki jelentésből megérték a' rr. miképen a' nyári árvizek a' gabna- takarmány- 's utakban tetemes kárt okoztak, az őszi gabnatermés silány, törökbuza közép-szerű, csak a' hegyeken jobb, zab jó; a' rabok száma 25, a' bankógyártók még mindig börtönben. — A' választásmódra könnyebbségül az elnökségtől ajánlott szavazatszedő 3 bizottság (egy az irástudók, kettő az irástudatlanok számára) helyett csak kettő rendeltetett a' két osztály számára, nehogy a' számos és kevésbé ismértetes irástudatlan kétszer is gyakorolja nemesi jogát. Ezzel megkezdék a' választást. Jelen közgyűlés előtt csak néhány nappal is többen voltak, legalább többet híreltek követjelöltekül vagy követ-ségre vágyókul. Egy rész V. F. 's T. J-t akarta, más rész többeket, végre ez is beegyezett V. F. ba 's csak a' társ iránt különbözött egymásközt a' két rész V. P. és T. F-re nézve; végre V. P. igényeiről teljesen lemondván, a' részre már előre felzaklatott voksokat vetélytársa T. E-nek engedvényezé; mi által a' másik fél jelöltje T. J-nek megválasztása igen kétséslőn annál inkább, mivel előre is régebb népszerűségét veszítettnek hirdették. A' választás eredményét már közöltük. Az utasításokhoz todatott, hogy hol ezek nem világosak, ott követ urak az anyautasítás szellemét követendik

A' rég ohajtott erdélyi fontos országgyűlés megnyitójába P. u h r e r A n t a l k i r . b i z t o s ó m l g a z e l i b e m e n t n e m e s v á r o s i h a t ó s á g o k é s v á r o s i l o v a s l e g é n y s é g k i s e r e t é b e n t e g n a p (s e p t . 5 k é n) e s t e 7 1 / 2 ó r a k o r s z e r e n c s é s e n K o l o s v á r r a é r k e z e t t é s s z e n t e g y h á z - u t c z a i l a k á b a b e s z á l l o t t .

Ő cs. 's kir. felsége k. megengedni méltóztatott, hogy a' kolosvári kir. lyceumban jövendőben minden tudományt magyar nyelven tanítsanak, a' természettörvény, szám- és természettan kivéve.

Budapesti napló. (Sept. 13-án.) Kisasszony napját az idő kedvezése mellett rendkívüli örömmel ülték meg ikerfővárosink lakói. A' budahegyeségi remeteségbe sok ezer ember vándorolt ki a' napot Istennek és gastrodaemonnak szentelendő; kiknek alkonyatkor a' hidon haza vonuló serege hasonlított egy székvárosi tisztujtáshoz, mellyből kurjongatáson kívül semmi sem híjányzott, — zöld águ lobogó, ködös fű és tolongás volt elég; azok is, kik a' kongó falak közt itthon maradtak, a' menet szemléletére kiesődültek, 's oly szűkre szorították a' hidra szolgált utvonalt, hogy csak szerénytelen korszakot ért, mert minden mozgonya felhasználása mellett sem volt képes a' váci vidékekre szándékozót mind elszállítani. Három 'vasmarha' forró gözt ökrendve 's tüzet sziporkáza dühében 22 kocsi röpített maga után a' szomszéd püspöki város felé, hol történik vala nagy lakoma és fogyasztása a' dohos pezsgőnek, mellyel a' szarvas' vendéglőben minket is megkínálnak vala. Együttal a' szüretet is megkezdették 's legalább némely velőt annyira megszurtek, hogy az azt tartalmazó koponya kötyögősen lért meg. Visszajövetkor annyira megszorultak Vác vendégei, hogy egy pár száznak ott kellett maradni, míg újabb segítség érkezik haza szállítatásukra. Öszeszámítva 4456 személy fordult meg a' középponti vonalon sept. 8-án 1846. —

A' fővárosi szabók közt pár nap óta nagy sürgés uralkodik, mert nov. 12-én csakugyan meg akarjuk mutatni, hogy sujtásos nép vagyunk; jó szüretjük lesz a' szabókon kívül a' gombkötők, szicsők, bércocsisok 's vendégfogadóknak is. — Nemzeti színésznink egyike Vácson házat vett magának, telke ugyan nem nagy, a' ház sínes emeletre osztva, de jó vize van, 's a' szomszédok, kik tőle vizet hordanak, évenként adózni fognak; egy pár szobát bére adand, a' többiben a' házur szerepét maga fogja játszani, mibe ha beokul, majd Pesten is sikerrel adandja szerepét. Végre tehát Thalia papjai meg is házasodnak. — Ki zöldben akar lakni, siessen a' Ferencz-halmon (Budán) telket venni. Az itteni erdőrezs árverés utján folyó hó 16-án fog eladatni, azontul nincs többé eladandó föld; s ki nem igyekezett a' gyönyörű vidéken egy gondiázót szerezni, majd csak úgy búsan nézhet a' helyre, mint Adám apánk meg Éva anyánk az elvesztett paradicsom felé. — Egy külföldi négy milliószor nagyító görsővet hozott fővárosunkba; valaki azon furcsa eszmét hirszteli róla: hogy az igazságot meg Éva anyánk az elvesztett paradicsom felé. — Egy külföldi négy milliószor nagyító görsővet hozott fővárosunkba; valaki azon furcsa eszmét hirszteli róla: hogy az igazságot meg Éva anyánk az elvesztett paradicsom felé. — Egy másik külföldi, vízi tűzjátékot szándékozik rendezni 's megmutatni,

hogy a' tűz víz alatt is ég. Ez eszünkbe juttatja, hogy (tőlünk nem messze) nem rég egy nagyvárosi népzajongást fecskendőkkel (vízipuskákkal) osztaltak szét; lehet hogy a' tűz ezen egészséges áztatás után is égett, de tudunkra fel nem lobbant többé. — Minap kirándultunk a' budai hegyekre 's ott mindent rendén, de egy rendőrt sem találtunk. Esetleg tudomásunkra jutott, hogy az ottani székgyűgő legény oly udvarias a' szép hölgyek iránt, hogy azok — és csupán azok számára — ha t i m a g o k j ö n n e k h e g y e r e , a' legjobb falatot tartogatja meg; mások pedig, kik csinos arcoeskával nem bírnak, ha érkeznek, lesétálhatnak a' vízi- vagy krisztinavárosig. Így is jó, mondaná valaki; de a' műveltség ily szabályit írva nem találjuk. — Egy sebestényutcai vendéglőben azon szokás kezd életbe lépni, miszerint minden becsületes embernek készen kell lennie, hogy szomszédjai vacsoráját is kifizesse: minap egy barátunk itt vacsorálván két ingyenelő mellé jutott, kik lakomázás után eltűntek, ő pedig mit sem sejtve miután tartozását leróta, haza ment; harmadnap mulva, midőn ismét azon helyre vetődött, néhány nyuzó-marczitól körül fogva az ellíntakért számadásra vonatott, 's mivel az idegeneket soha sem látta 's ennél egyebet sem mondhatott, ráfogták hogy ő is fizetés nélkül szokott el, mit oly durva bánásmóddal hánytorgattak, hogy a' körülbámulók tekintetétől szégyenletében akár föld alá bált volna. Midőn az ember egész véletlenül ily otrombát támadtatik meg becsületében, hol keressen elégtételt? — A' kőbörök egy más fajával is kell küzdenünk, kik csinosan öltözködve sohasem látja, hogy az arcukat csak amugy barátságból tolják elő rögtön sziketségben néhány pengő kölcsön végett; ki meglepetve kész a' segítségre, annak csak a' nagy harag fizet; ki pedig ily szemtelen lakótól ovakodik, jaj szegény fejének, annyi szidalom száll rá, mennyit néha el sem bír, hogy az ékes dandyt meg nem tisztelő bizalmával. Egyébiránt a' dologház folyvást gyarapulóban van 's egyszer másszor ilyen arszlánkák is foglalkozáshoz juthatnak. — A' polg. kórházban 300 fizető 's 206 ingyenes beteg nyer ápolatást; maholnap az egyetemikóródák is megnyitnak 's több sánylódón leend segítve — S z é c h e n y i I s t v á n g r . f . h ó 5 é n é r k e z e t t S z e g e d r e , h o l é k á n a' t i s z a s z a b á l y o z á s i ú j g y ű l e s t t a r t o t t ; S z e g e d k ö r n y é k é n m á r j ö v ő h é t e n e g e z e d i k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l a p o k t e l v é k d i c s é r e t e i v e l . A' b a n d a f e j e K o v á c s J ó z s i . — A z o l a s z h o n i m e g e z e d e k a' f ő l d i m u n k a . T i s z a d o b n á l m á r e r ő s e n f i z e t , e' n a p o k b a n a' t i s z t e l t g r ó f U j v i d é k e n t a r t ó z k o d i k , h o n n a n a z a l d u n a i s z o r o s k n á l v é g h e z v i t m u n k á k m e g s z e m l e l e s e r e r á n d u l P a l e o c a p a t á r s a s á g á b a n . — M i s k o l c z o n n e m z e t i s z i n h á z a t é p i t e n e k . — B é c s b e n u j m a g y a r c z i g á n y b a n d a m u l a t a j a t e r m é s z e t i e s z é p z e n é j e v e l a' k ö z ö n s é g e t ; n é m e t l

csot: adjon a kormány rendelkezése alá megfelelő pénzüsszeget, miszerint ez szükség esetén a mexicói kormánynak, közvetlen a békeszerződésnek Mexico részről történendő helybenhagyása után, előlegezést rendelhessen a kárpótlási összegből, mert tán nehezen esnék Mexiconak addig várni, míg a szerződvényt az egyesült státusok tanácsa helybenhagyja, vagy a congressus a szükséges rendszabályokat meghozná. A jelentés ezen helye világosan oda látszik célozni, hogy az egyesült státusok kormánya maga reméli gyámolítást terveire nézve Mexicóban, s valóban lehetséges, miszerint nagybefolyású mexicói személyek változtaták oly hirtelen békessé az elnök hangulatát, valamint általjánvéve a körülmények magoktól oda mutatnak, hogy egyenes vétel útján kerítsék az egyesült státusok azt birtokukba, mit, ha talán a birtoklást tovább is függővé teszik a mégis örökre bizonytalan hadszerencsétől, mindezenre a már most is roppant mennyiségre rugó hadi költségek mellett, bizony drágán meg kellene fizetniük. — Jelentése végén az elnök, indítványa igazolása végett, az 1803. s 1806ki hasonló eseményekre hivatkozik, midőn Louisiana és Florida átengedtetése forga szőnyegen. A jelentéshez van mellékelve egy, július 27kéről kelt irata Buchananak a mexicói külügyminiszterhez, s ugyanannak Connor commodorehoz intézett hasonló kelte levele, melyben megbizta őt, hogy amaz iratot illető helyre szolgáltatása s egyszersmind utasításul adja neki, miszerint a mexicói kormánynak azon netaláni ohajításába, hogy a békeföltölti alkudozások alati fegyverszünet legyen, belé ne egyezzenek, mert ez a kedvező állást, melyben az egyesült státusok tengeri és szárazföldi hatalmak által állanak, semlegesítne. Buchanan irata, melyet a mexicói külügyminiszterhez intézett, nem foglal egyebet magában, mint a békejavaslatot s azon ajánlást, miszerint az illető tanácskozárra vagy az unio rendelend egy rendkívüli követet Mexicóba, vagy egy illetén követ Mexico részéről küldessék Washingtonba. Egyszersmind biztosítja Mexicót Buchanan, mikép az elnök folyvást legbarátságosb érzelmeket táplált iránta s mitsem ohajt erősebben, minthogy azt hatalmasnak, nagyknak s örökké barátságos viszonyban lássa az egyesült státusokkal. — Mintán ezen okiratok a tanácsban felolvastattak, a külügyi bizottsághoz lőnek utasítva, mely tüstint más nap két határozatot indítványozott, miknek egyike a háboru véghez juttatása mellett melegen nyilatkozik, másika pedig a kívánt pénzüsszeg megadatását jelenti ki. Élénk vitakozás után szavazásra kerülvén a tárgy, mindkét határozat (az első 43 szóval 2 ellenében) elfogadtatott. — Mexicói harcztérről a hivatalos tudósítások jul. 16aig terjednek. Taylor tábornok ekkor 12 ezer fővel még folyvást Matamorasnál állott, s 8000et Camargóba bocsátott előre. —

Portugália.

Aug. 16án jelentették sürgönyleg, miszerint a spanyol sergek a portugál határoktól vissza kezdettek vonulni s így az angol hajóhad is eltávozott Tajórol. A kormány most két lök-erő: miguelisták és cabralisták közt van; végre is összezuzza azt valamelyikök. Gonzales Bravot visszahívta a spanyol kormány. A volt követ kevélysége, fenyegetőzései s ragaszkodása a megbuktatott miniszterekhez annyira fölingerlé a portugálokat, hogy mindent kívántak neki utra, csak jót nem. A két Cabral elbocsátatása a státusanácsból már hivatalosan is közre tétetett.

Anglia.

Aug. 28kán a parlament berekesztették, még pedig csakugyan biztosilag — a lordkancellár a gyapjuszákról olvasá fel a trónbeszédét. Ez a befejezett ülések két fő tárgyát: a gabna-s czukorbillt emeli ki s reményét fejezi ki, miszerint mindkét szabadkereskedési rendszabály áldást hozand a nagy néptömegre; örömmel nyilatkozik az Oregon-kérdés kiegyenlítése s indiai győzelmek, az összes brit birtokban uralkodó közbéke s a békes viszonyok fölött valamennyi külföldi státus irányában s erre csakhamar közzönetet szavaz a nemzeti képviselőknek a hadserei s tengerészeti költségvetés fölemeltetéséért. Végül a rosz burgonyatermést s az irlandi inség enyhítése végett elfogadott rendszabályokat említi, hol utóbbi időben a vétségek s gonoszítottak jóval csökkentek. A tagok ezennel haza bocsátatvák. — A Dubling Evening Freeman szerint azon sarkalatos gyülekezet, mely az irlandi akadémiai ügy megvizsgálására neveztetett ki, ezen intézetek tárgyában, mint a hol semmi vallási oktatás intézetileg nem adatik, hanem ez az illető vallásbeli papságra bízatik, egyhangulag s határozottan visszautasító ítéletü véleményül hozott. — Legutóbbi repealgyűlésben a kathol. papság ünnepélyesen csatlakozott O' Connell Dániel nézetéhez, 130 papegyed levén a tanácskozáson jelen. Beszédében O' Connell elménczkedett a fiatal irlandi urak fölött, kik csupa kardokat viselnek ajkukon, valósággal azonban piszkavasat sem bírnának hordani; ezen urak derék legények lehetnek tánczestélyeken; értenek a theához, polkatánczhoz, balladarimekhez s tulságoskodó

prózához; — de az egyetbe nem valók. Végül O' Connell határozottan nyilatkozott a mostani kabinet mellett, mely is Irland iránti jószándéku nézetit a letett repealista békebírák viszszahelyzetése, a bérleti tartozások enyhítését illető bill s a szükölködők gyámolítására czélzó rendszabályok által, mely a birtokosokat is könyörületi körbe vonták, eléggé tanusítá. A heti jövedelem csak 138 ft sterling vala. Az irlandiak, ugymond levelező, által kezdik látni, miszerint a repeal: semmiség s O' Connell a jelen ülésben e szót egyellenegyszer sem ejté ki ajkain. — Aug. 25kén a felsőházban az irlandi szegények foglalkodtatását illető bill ment a bizottságon keresztül; Lansdowne marquis annak indoka s czélja felől ugyanazon felvilágosítást adá, mint minap Russell az alsóházban. Montcagle lord megjegyzé: ő épen semmi utat nem lát a mostani irlandi krisisból menekültesre. A burgonyatermés silánysága s a népinség sokkal nagyobb és általánosabb, semhogy az ember gondolná s a státuspénztárból 50 ezer ft sterglingnyi segéd-adomány, mely az egészen szegény kerületek közt lenne szétosztandó, semmi arányban nem áll a valóságos inség nagyságához. Mindenekelőtt, ugymond szóló, oda kell gondunkat terjesztenünk, hogy Irland saját segéd kuforrásit tegyük haszonhözökká.

Hardinge lord szilárd határozatát jelenté ki, miszerint az indiai főhelytartóságról le akar mondani, mihelyt ezt a közszolgálat megengedendi. A „Daily News“ következtől ír e hihetőleges változást: „Keletindia érdeklo legfontosb ügy tárgyalatik most Londonban, t. i. ki legyen a kormányzó? Hardinge lord csak az utód kineveztetését várja, hogy aztán tüstint Európába térjen vissza. A hír Normanby marquis jelöli mint készet a párisi követség ünnepélyességit a keletindiai kormányzóság nagysága s jövedelmivel fölcserélni. Ö kétségkívül elme-s tehetségdus férfi, de olyanszerű, kitől némelyek igen tartanak. Régi baráti nem szeretik őt ily fontos s felelősségterhes állomásban látni otthon s valakit Keletindia küldeni: legjobb mód barátjától menekülni. Mit mondjunk illetén alkalmazásról? valóban nem tudjuk. India meszsze van. Balfogások ott balfogások maradnak, miután ki sem gátolja s hátráltatja azokat. Noha Normanby lord képességit nem tagadjuk, még sem vagyunk egészen meggyőződve: vajjon alkalmas lesz-e ama katonai ország igazgatására, mi legnagyobb szilárdságot s legfőbb mértékü emberiséget igényel.“

Mily meszsze térhet el az ellenkező vélemény, szolgáljon például a következő adat. Tudva van közönségesen, mikép Anglia politikája: befolyást szerezni magának világszerte, mit csak minden viszonybai avatkozás által érhetni el; most a „Britannia“ cz. gnyulap épen ellenkezőt javasol, még pedig a legszélőbb értelemben, a krakói események-re s a schleswig-holsteini kérdésre vonatkozólag szólván: „Mi gondunk Krakóra? (az utolsó parlamenti ülésekben több ízben forgott a jelen évi lengyel lázadás szőnyegen.) Miféle jog, miféle érdek, miféle kötelesség parancsolja nekünk csak egy hajszálnyt is bajlódunk Krakóval? Tanácsnokai legjobb dohányszók lehetnek a föld hátán, férfiai a legszebb barkókat viselhetik, költőji a leghallatlanabb sonettekét firkálhatják s hazafiai legfőlségesb tekézők lehetnek; de a Nemesis nevében! mikép érdekli mind e Angliát? S mikép tartoznék az hozzánk, ha minden mazurkatánczos Niementől egész a világ végeig kényszerülne kenyereért izzadozni, Krakó pedig a Styxben feküdnék? Az igazság ez: minél kevésb dolgunk van nekünk angoloknak a külfölddel, annál jobb. Lovagiasságunkat ők többé nem becsülik. Gyűlölik Angliát, mert gazdagságát, hatalmát s tőlök és dőre-ségeiktől függetlenségét irigylük. Folytonos ellenkezésben érzik magokat az angol egyeneslelkűségével, becsületessé- s értelmiségével, s e miatt gyűlölik az angolt. Míg angol utazóink pazar költsézésből élnek, titokban mindent, a mi angol, gúnytárggyá tesznek. Csak tartózkodni tudnának az angolok szárazföldön köszalásaitól: a vendéglők mooskos fajának egy tizede tönkre fogna jutni. Mit törődünk tehát nyomoruságos vitáik kiegyenlítésével? s közbejárulással oly fejdelemések függetlenségeért, mik egy négy-szög mér földnyi nagyságuk? miért adjunk segélyt valamely tizenkettedrétü hercegecskének s egy másikat pártolásunk alá vegyünk, hogy valamely nagyobb hatalom el ne nyelje, fáradozásinkért pedig aztán ne mást, mint gúnyt és kinevetést nyerjünk? Minél kevésb dolga velök Angliának, annál jobb. A szárazföldi részek végezzék egymással ügyeiket, de mással senkivel se. Lengyelország felosztatása szegyenfolt az európai politikán, de már több mint fél-százados. Angliának akkor semmi köze nem volt hozzá, s miért avatkozzék be most? Pitt politikájának egyetlen hibája az volt, hogy szükségesnek tartá annyi tömérdek angol pénz s vér elpazaroltatását a végett, hogy a szárazföld ügyei rendbe hozassanak, s ez önvédelemre taníttassék. Az igaz, szándéka nem sikerült, mi természetes is, minthogy leroskad minden épület, mely homok-alapra tétetett. Benünkét mindig megverték s kedves szövetségesinket is

mindig megverték, miglen az ügyet saját magunk rovására vittük s a francziákat a pyrenéken túl verők. Semmi további morgás tehát Krakó felett! Hisz talán kettő sem tudja drága „rokonszenvesink“ közül, mi az a Krakó, s hol fekszik a chinai falon innen. Ausztria, Orosz- és Poroszország végezzenek vele; őket illeti sajátkép az ügy. Johnbull eleget tapasztalt; bizonyítja nemzeti adóssága. Német háboruink — legszerencsétlenebb, nyomorubb s veszélyesbjei minden háboruink — 600 millió font sterlingbe kerültek nekünk, s mit nyertünk végre is drága pénzünkért? Hogy Napoleon Bécsbe, Berlin és Moszkvába nyomult; e mellett kigányolt minden barkós henye, s utált minden gonoszlelkü s koldusserü emberfia Calais-tól Konstantinápolyig.“ —

Aug. 28kán a hannoversquarei téren vallási természetü nyilvános gyűlés tartatott; Czersky és Post dissenterék valának meghallgatandók. Herschel tr., német származású angol fi, rokona tán a híres csillagásznak, vezette be az idegeneket s tolmácslá aztán a két pap beszédeit, miknek tartalma élettörténetök volt, s története reformatiói kísérleteik és Ronge „rationalismus“ától történt olválásuknak.

Francziorszag.

A követkammerában aug. 31én néhány hatalmazvány utólagos vizsgálatánál élénk vitakozás támadt az ugynevezett „mandat impérativ“ (föltételes felhatalmaztatás) fölött. Guizot és Barrot voltak a főszónokok. A miniszter következő tételt állított fel: a választók föltételes utasítványa vagy felhatalmaztatása, ha ezt a követ elfogadja s a szerrint szavaz, megsemmíti a képviseleti kormányt s a szövetséges (foederativ) rendszert hozza be. Guizot ur szemére hányja az ellenzéknek, hogy félreismeri a képviseleti kormány méltóságát, határt nem szabván nyomoru tapsainak. —

Abdelkader felől egy lalla-magniai levél jul. 27kéről következő tudósítást közöl: „Abdelkader, kinek tartózkodási helye eddigelő bizonytalan volt, állását a marokkai határon ismét elfoglalta, mellyen egy év előtt, a Sidi Ibrahim mellett történt balesetkor, tartózkodott. Telbe visszatért a francziai katonai hatóságnak az uszdai kaid adá hírül. Ugyanezen kufőből egy megtamadásról is értesülénk, mellyet az emir a határhoz igen közel fekvő Uzda város ellen tön. A mostani uszdai kaid, ki csak nem rég mozdított ez állomásra elő, helyettese a határszerződvény aláírójának Sidi Hamidának, kit Muley Abderrhaman császár azért hivatott vissza, mert a nélkül, hogy legfőbb jóváhagyást nyert volna, egy marokkai nót a császári családból vett nőül. Ezen változtatás az uszdai parancsnokságban könnyen ártalmas lehetett volna érdekinkre nézve, mert noha Sidi Hamida nem szívóbb ragaszkodott hozzánk, még is oly viszonyban állott velünk, melly nem engedé neki Abdelkader eselszövényit pártolni. Szerencsére utóda szilárd férfi, ki urának a császárnak parancsit hiven teljesíteni kész. Legalább a napokban bizonságát adá ennek irányunkban. Abdelkader, ki az új kaid gondolkozását maga felé akar fordítani, következőleg irt neki: „Hosszas és fáradságos hadjárásból visszatérve, mialatt egy főmecsset látogatására sem volt alkalm, legközelebb pénteken ő maga hibeivel együtt, az uszdai főmecssetet szándékozik meglátogatni hálát adandó az egzeknek azon győzelmekért, miket utóbbi év folytában a hitetlenek fölött arattok.“ Az uszdai kaid, előre látván, miszerint Abdelkader ez ájtatosságot csak ürügyül akarja használni a város elfoglalhatására, azt felelte, miszerint a császári parancs nem engedi, hogy kívánatának eleget tegyen. Felingerülvén e vonakodás miatt, erőhatalommal kísérté meg az emir annak elnyerését, mit csellel nem eszközölhete: a meghatározott pénteken előnyomult csapatostul Uzda város elfoglalására. Élénkül folyt a küzdelem, mindkét rész elkészerülten viaskodott, de az emir vissza lön nyomva s a helyőrség négy halottat számolt. Nem meszsze a városból, Isly mellett, a dicső emlékü csatamezőn, egy marokkai tábor állt; itt tanyázott egy kismecset csapatokból álló hadosztály, a császár legidősb fiának parancsi alatt, ugyanazon császárfinak, kit 1844ik évben Bugeaud marsal oly sajátos módon megrohant és legyőzött. Muley Mohammedet a császár ezelőtt azért küldötte ide, hogy az emirt, a tangeri szerződés értelmében, a határoktól elűzze. A császárt az uszdai kaid Abdelkader nézetiről tudósítá; amaz tudta, hogy az emir a várost megtámadni szándékozik; így hatalmában állt minden kívánt eszköz az ellenek két tűz közé szorítására. És mégis, azon pillanatban, midőn a tábornak indulnia kellett, Muley Mohammed a vezéreket úgy mint közlegényeket oly erős babonás elfogultság befolyása alatt találta, hogy ő maga is hódolt a közvárasznak s a helyett, hogy a császári parancsokat teljes szigorral végrehajtotta s Abdelkader ellen indult volna, a város megszabadítását egészen isteni kegyelem s végzetre bízta. — A száműzött emir neve, ezen név: Abdelkader, oly nagy félelemmel tölt el minden marokkait, miszerint ezek, azon esetet kivéve, midőn egyenes megtá-

madás ellen kell magokat védeniök, soha nem tüzelendnek reá. Miglen az uzsdai kaid erőlyes ésszilárd eljárása Muley Abderrhaman 's a' marokkai kormány valódi gondolkozását mutatja Franciaországhoz 's Abdelkaderhez való viszonyban: másrésről Muley Mohammed és sergei kislelküése határozott gyávaságát bizonyítja marokkai szövetségünknek, hogy a' dolog olytán állásának véget vessen, mely jelen pillanatban szerfölött kritikus 's jövőre nézve sok veszélylyel jár. E' miatt Franciaország csak önmagára számíthat, csüggedetlen erőfeszítése 's kitartóságára azon vihar leküzdésében, mely a' véghatáron újra mutatkozik. — Mióta az emir az angadilapályra visszatért, a' tlemseni hadlábna szüntelen a' határon kell őrködni 's a' hű törzseket őtalmazni; e' mellett azonban még sem bírja az ellenséges portázókat a' tartomány bebarangolásában akadályoztatni, kik is mindenütt féltelmet 's aggodalmat gerjesztenek. Abdelkader legénységét 30 — 40 lovasból álló csapatokra osztályozta, kik folyvást készen állanak a' francia birtokra ütni; ragadozó madarakhoz hasonlóan pusztítva rohannak el a' merész lovagló 's gyujtogatók szövetségünk lakhelyei 's a' karavánok kocsisorai között. A' közlekedés ez által minden irányban szerfölött sulyos. Egyes osztályai az emir lovaságának egész Tlemsenig merészkedtek 's Isser partjain jelentek meg; pusztítván a' Beni Amerek szállását 's a' rablott gabnát tanyájokra hordván. A' tlemseni alsó osztály biztosságát csak úgy érhetni teljesen el, ha több francia lovassági erősítés érkezik és sürgönyöket állítanak fel, mik által az ellenségnek e' vagy ama pontoni megjelentét tüstint hírül adni lehessen.

Dánia.

Aug. 23kán nagy népgyűlés tartott Kielben. Mintegy 1000 személy volt jelen, köztük számos szomszéd helységbeli. Olshausen nyitá meg a' gyűlést, magyarázá a' nép szomorú helyzetét minden irányban 's végül indítványt tón, miszerint az egész ország a' királyhoz intézendő nyilatkozást írjon alá, mely azt a' hercegségekben uralkodó hangulatról értesítse 's meggyőzze, miszerint azok németek a' karnak maradni 's minden erejüket német nemzetiségük védelmezése 's fentartására fordítandják. Dörgő tetszési rivalgás hangzott ekkor minden szájból 's a' gyülekezeti hely korlátin kívül fiuk és leányok éneklék az isméretes népdalt: „Schleswig-Holstein t ö r z s r o k o n (Schleswig-Holstein stammverwandt).“ Ezután még többrendű, kevésbé fontos tárgy került szónyegre, például a' város kivilgittatása, midőn majd Glücksburg herceg visszaérkezik 's tb. Tizen négy nap múlva ismét népgyűlés fog tartatni. Az egész országban gyűjtik a' hasonló nyilatkozásokat 's mindezt nyil-

ványosan, mennyiben csak lehet, nyomtatvány, irás és beszéd által. Nehéz állása volt a' városi rendőrigazgatónak — a' köztisztelőben álló Wistrocknak; jelen volt a' népgyűlésen, több ízben erőködött a' szónokokat hazafiai buzgalomban csilapítani, figyelmeztetést azonban a' tetszés-kiáltozó sokaság legszebb egyetértéssel szakasztá félben. Rosz hatást okozott ez alkalommal a' téres gyűléshely tulajdonosának viselete, ki minden belépőtül egy shillinget követelt. Ezen ur azonban állítólag nem bolsteini hanem hamburgi.

Egy előbb terjengő közhír valósulásra jutott. Augustenburg herceg, az uralkodó schleswig-holsteini herceg testvére, királyi helytartó a' hercegségekben, 's Glücksburg Károly hg. feje a' Glücksburgi ágna, ezredes és Kiel városi parancsnok, mindkettő, saját kérelmére a' királyi kabinetből elbocsátatását megnyerte. Eleinte nagy nyugtalankodás uralkodott a' közönségben, mert nem tudták, hogy mindkét herceg elbocsátatásáért folyamodott; továbbra megtartásuk bizonyosága leende annak, milly nagyon ohajt a' király engesztelő rendszabályokat. Fontosb lenne még egy másik hír, ha csakugyan ez is valósulnivaló. Hallatszik ugyanis, miszerint a' koronaherceg válását a' már évek óta tőle külön élő nejétől jelenleg erősen sürgetik 's az már végeláradatához közel; ezen második elváltatott hitves utódaul közönségesen egyiket Vilmos hasszai tartománygróf lányai közül mondják.

Elegyhír.

Aug. vége felé Kaiser-Ebersdorf közelében (Ausztriában) szomorú esemény fordult elő. Husznál több patantyus szállván egy Birago-féle csolnakra, mellyben legfőlebb 12 — 15nek volt helye, a' csolnak felfordult 's a' legénységből 7 a' Dunába fullt.

Számos czímmel megütszelt hazánkfia Liszt Ferenc nemrég hangversenyt adott az udvarnál Schönbrunnban, hol a' többi közt nagy tetszést vittak ki a' magyar népdalok vagyis melodiák.

A' német lapokból magyarokba átment azon hír, miszerint Pyker László egri patriarka-érsek Karlsbadban elhunyt legyen, nem valósult, még él, de beteg a' köztisztelőtől férfiu, innen a' gasteini fürdőbe menni szándékozá.

Jeruzsalembe a' tartós hőség 's folyam- és patakelszáradás következtében iszonyu éhség uralkodik. Láthatni anyákat, kik utolsó eladható ruhájokat adják oda darabka kenyérért gyermekeik élete fentartására. Safethán több ember halt meg éhség miatt.

Délamerikában Bogota vidékén egy hegyről iszonyu sártómege folyt le, mely körülbelül négy mérföldnyi tért ö-

zönlött el 's utjában faluk és erdőket temetett maga alá; állítólag ezer ember veszett el ez esemény következtében, mi nem egyéb mint földrengés vagy Vulkán-kitörés követkevénye. —

A' Cobden hálaajándéki pénzalírása már 61 ezer font sterlingre rug; ebből egyedül Manchester 's vidéke 40 ezret irt alá. Az adakozók sorában Wood új kincstárkamrai főnök neve is előfordul.

Páris most egy millió lakossal bír, az egész szajnai departement egy millió 200 ezerrel. A' város költségvetése folyó évre (1846d. april 1jétől 1847d. april 1jeig) 46 1/2 millió frankot tesz.

Jelentékes demonstrációnak tekintik, hogy midőn a' karlsruhei Rendek II. kamarájában a' kathol. dissidensek ügye vala szónyegre kerülendő, az egész jobb oldal, egyetlen követ kivételével, a' tanácskozáskból kimaradt.

A' párisi gróf (született aug. 24én 1838.) kilencez-dik évében lép 's már is három: francia, német és olasz nyelven fejezheti ki magát.

Aug. 15kén Edinburghban Walter-Scottnak carrarai márványból készített óriásdad (colossal) szobrát állították fel. A' költő úgye ábrázoltatik, gondolkodó alakban könyvvel kezében 's átvetett köpennyel vállain; lábainál kedvence ebe Maida ül. Az ünnepély valódi skót nemzeti ünnep volt; imádsággal kezdték 's lakomával végezték.

A' spanyol korteskövet Perpenna gyilkosai kipuhaltatván, el valának szállítandók. A' Lerida felé vezető uton szökni akartak, de az utánok tüzelt katonáktól elővettek, csak egy nő van közülök a' hatóság kezében.

Cobden fényes fogadtatása Párisban, mind a' király mind a' francia nemzeti nagy gazdák részéről, kedvező benyomást tón az angol szabadkereskedési pártnál, ellenben a' védősdiék nevétségét 's gunyt ütnek belőle. A' Cobden-féle hálaemléki ajándéka már 68,650 ft. st. van aláírva.

A' felhőszakadás következtében megdagadt Mürz és Mura folyó felső Styriában, aug. 24. 's 25ke közt éjjel, iszonyu pusztításokat követett el a' stárus-vasuton. A' stárusvasut mentiben megtorlott ártózon a' vaspályát mintegy nyolczszáz ölnyre megszagatta, 's sok hidat és vízvezetékholtozatot szétrombolt, úgy hogy legalább 8 hét kivántatik a' vasut járhatóvá tételére.

Figyelmet gerjeszt Mädlér dorpati (oros) csillagász röpirata köv. czím alatt: „A' központi nap,“ miszerint ő az általunk ismert csillagvilág központi napját a' plejadok (filas tyuk) csoportozatában fénylő Alcyone csillagban találja, mellyet a' mi napunknál tömegre nézve 117 milliószor nagyobbak állít.

73ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Gőzhajózási jelentés.

Alulirt igazgatóságnak van szerencséje jelenteni, miszerint az első cs. kir. szabadítókos gőzhajózási társulat t. cz. részvényeseinek az új szabályok értelmé szerint tartandó első rendkívüli közgyűlése, a' cs. kir. udvari biztos jelenlétében folyó 1846ik évi szeptember hó 22én délelőtti 8 1/2 órakor Bécsben a' hangász-egyesület teremében fog tartatni.

A' szavazattal bíró t. cz. részvényes urak szíveskedjenek belépti jegyeiket e' közgyűléshez, úgyszinte a' tanácskozás alá kerülendő tárgyak programját szeptember 17től kezdve Bécsben a' gőzhajózási hivatalban (Bauernmarkt Nro 582.) kezökhez venni.

A' szavazatjog és annak gyakorlása tekintetében a' társaság alapszabályainak 18- és 19dik §§aira utasítatnak azon megjegyzéssel: miszerint a' tartandó közgyűlésre nézve már a' „Wiener Zeitung“ által 1846ik évi február 22én nyilvánított hirdetésny szerint kivétel nélkül mindazon részvényesek bírnak szavazatjoggal, kik folyó évi június 22ke óta legalább is tíz részvénynyel bírnak, és azon nevékre szóló tíz egész részvény a' társaság könyveibe be is van írva, előlött a' többi a' társaság alapszabályainak 18ik §ában előterjesztett föltételnek megfelelnek.

Alulirt igazgatóság egyuttal még azt is jelenti:

1) hogy a' részvények letételének a' szavazati jog gyakorlása végett szelvény-ívek (Coupons-Bögen) nélkül kell megtörténni.

2) hogy azon szavazati joggal nem bíró részvényesek is, kik Bécsben laknak, és császári királyi alattvalók, igazgatósági tagokul megválaszthatók.

A' cs. kir. szabadalmas első dunagőzhajózási társulat igazgatósága. 2 — 3

Árverés. Néhai Horvát István magyar főiskolai királyi oktató halálával maradtott ezüst gyertyatartók, evő eszközök és gombok; drágábbnál drágább különféle tobákszelencék, arany gyűrűk, nemzeti viselethez való aranyos, ezüstös övek, kardkötők, ezüstös és aczél kardok, ezüst sarkantyúk és kőcsagtolak, házi és konyhabutórok, szekrények, ágyak, asztalok, pamlagok, kar- és zsellye-székék, edények; egy szőval: mindennemű pénzerők, folyó 1846ik évi szent Mihály hava 17dik és következő napjain reggeli 9 óratól 12ig, és délutáni 3 óratól az új vásártéren létező Úrményi ház második udvarbeli másod-emeletben tartandó közárverés által, kész pénzfizetésért fognak eladatni. 2 — 2

Nemzeti színház. A' nemzeti színház épületében a' gesztenye-árusági jog. f. hó 20kán, reggeli 9 órakor, a' színházi irodában, a' többet ígérőnek ébe adatik. Pesten, sept. 11kén 1846. Szigligeti titkár.

Figyelmeztetés a' dunagőzhajózási részvények 's kötelezvények birtokosaihoz.

Az első cs. kir. szabad dunagőzhajózási társulat igazgatósága ezennel jelenti, miszerint az 1846ik évi szeptemberi osztalék-díjak, egy egész részvényért 12 ft 30 kr. egy fél részvényért . . . 6 ft 15 kr.

ugy szinte az 500 ftos kötelezvények kamatai 12 ft 30 kr-ával p-ben, az illető 1846ik évi szeptemberi szelvények (Goupons) átadása mellett, e' társaság pénztáránál Bécsben (am Bauernmarkt Nro 582) vagy Pesten a' gőzhajózási hivatalban ki fognak fizettetni. — Bécs august 28án 1846. 2 — 3

Két vagy háromszáz darab egy v. két esztendő ürü

melly nagy termetű, egészséges 's nem selejtezt vagy mustrált, 's kiegyenlített gazdag szőru juhászatbeli legyen, mellynek gyapja mázs. tavaly és az idén 80 — 100 pengő forinton kelt, megvételre keresteik. Illy szándéku birka-tulajdonosok eziránti bérmentes leveleiket a' „Jelenkor szerkesztőségéhez“ méltóztassanak utasítani, mellyekben a' juhászat helye az utolsó árral 's az el- és átadás föltételeivel együtt érintessenek meg. — 3 — 6

Haszonbérlet. T. Pestmegyében levő baracsi pusztának, 1556 holdból álló — gazdasági épületekkel ellátott része, őszi és tavaszi vetéssel 1847ik évi sz. György napkor haszonbérbe adandó. Melly iránt Tason tulajdonos Földvár y Mihályval értekezhetni. — 3 — 3

Széna-eladá. T. Pestmegyebeli révbéri pusztán Dunaföldvárral átel- lenben nagyobb mennyiségű, legjobb minőségű széna adatik el kisebb nagyobb mennyi ségben. Azon vevőnek, ki ott helyben akaró elhasználni, alkalmas marha- vagy birka- akol is adatik. — Értekezhetni Kardos Ferenc révbéri ispánnal, ki Dunaföldvárról, vag- Arday Károly urad. felügyelőnél, ki Pomázon Vörösvárról veszi leveleit. 2 — y 3

Statuspapír- és részvény-árkelet. Bécs, april 7-kén.

bankrészvény	1568	fr.	pesti lánchíd-részvény 100 fr.	140 fr.
1834ki 500 p. frtos kölesön	787 1/2	„	bécs-glognitzi vasut 400 ft.	100 ft. 130 1/4
1839ki 250 p. frt	318 1/2	„	pozsony-nagyszombati	— „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	60 1/2	„	középponti	(100 fr.) 91 1/4
Cs. kir. arany 4 fr.	36 — 38	kr.	duna-gőzhajózási	657 „

Dunavizállás: sept. 10én: 8' 7" 6" az 0 felett.